

HERALDIKA

Věda zabývající se studiem znaků-erbů.
Herold, hariowald mhd. Původně znalec symboliky související s pohanskými božstvy, ve středověku a raném novověku znalec erbovních zvyklostí, prověřuje správnost erbů.

Blason

Blasonování – popis erbu sestavený podle určitých pravidel tak, aby erb bylo možno podle jasného, stručného a jednoznačného popisu správně nakreslit.

A. Popis erbu o jednom poli

- Tinktura pole
- Tinktura a druh figury, uvedení která figura (je-li jich více) je základní a doplňující
- Typ přilby, zda nese točenci nebo korunu

- Přikrývadla
- Klenot

B. Popis erbu o více polích

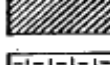

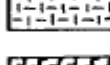
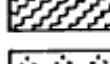

- Rozdělení štítu
- Popis shora dolů/zprava doleva
- Má-li erb více přileb-popis zprava doleva (heraldicky)!
- Honosné kusy atd.

Postup: od štítu do stran

Tinkтуры

- Barvy
- Kovy
- Kožešiny

Platí pravidlo střídání kov-barva.

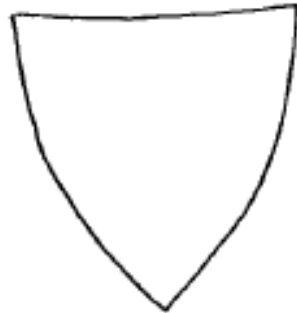
	stříbro		Měsíc	
	zlato		Slunce	
	železo			
	červeně		Mars	(Smrtonoš)
	černě	4	Jupiter	(Králomoc)
	modř	♄	Saturn	(Hladolet)
	zeleně		Venuše	(Krasopaní)
	hněď			
	purpur		Merkur	(Dobropán)
	šedě			
	b. přirozená			
	hermelín			
	popeličina			
	sobolina			
	kuniņa			

Typy štítů

1/

Normanský štít

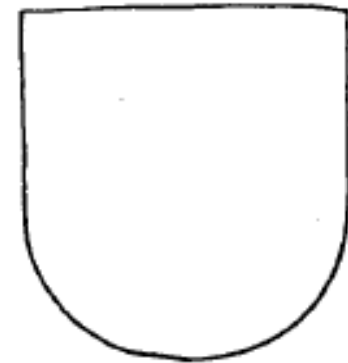
2/

Gotický štít

3/

Soudečkový štít

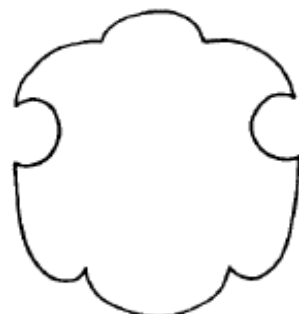

4/

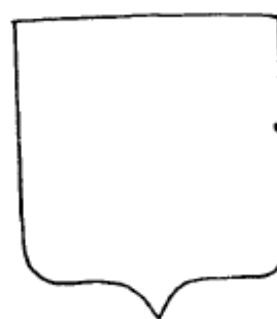
Španělský štít

5/
Terč
kolčí štít

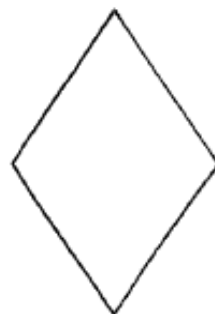
6/
Polský
štít

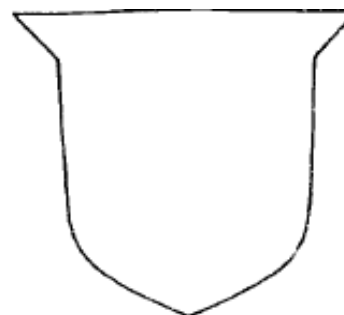
7/
Francouzský
štít

8/
Štít
ve tvaru
brnění
koňské hlavy

9/
Routový
štít

10/
Novoanglický
štít

Klenot

Plasticky vytvořená heraldická ozdoba přilby

A. Opakuje znamení ze štítu

B. Vytvořena nezávisle na znamení štítu.

Umístnění:

A. Přimo na přilbu

B. Na tzv. pomocný klenot (desky, rohy, křídla, čepice etc.)

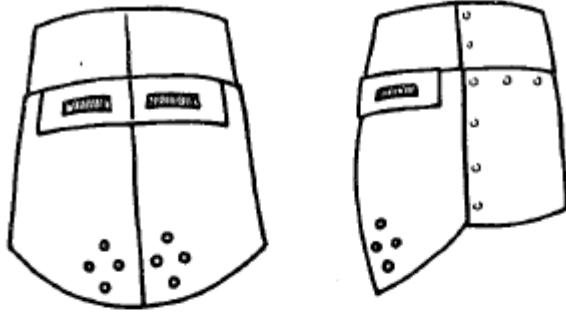

11/

Příklady pomocných klenotů
(rohy, osmihranná deska,
cípatá čepice, křídlo)

Přilba

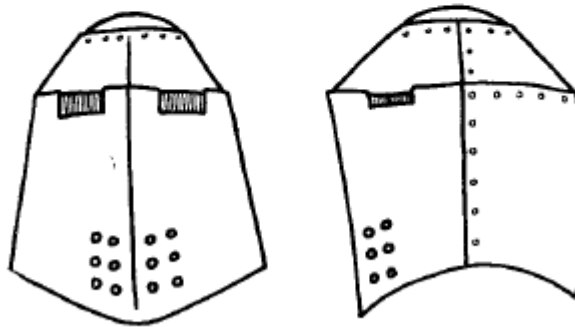
12/
Hrncová přilba

14/
Kolčí přilba

15/
Turnajová přilba

13/
Kbelíková přilba

Přikrývadla

- Kus látky splývající po stranách přilby z klenotu
- Tam, kde přechází klenot v přikrývadla byly nýty a svorky, pro jejich zakrytí se užívala točenice, cca od 15. stol. koruna

De
na
qu
pa
re
re
et
na
re
com
bet
per
sub
S
m
ves

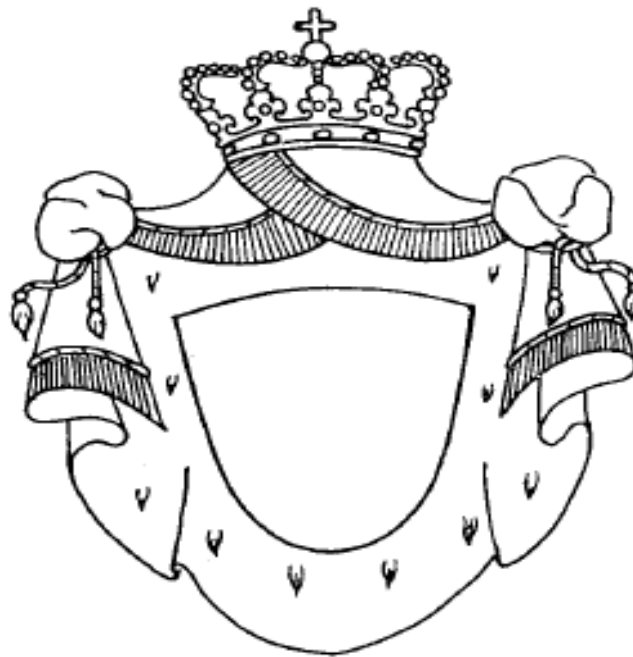
Tibi et per te Nobilibus Blasio et Johanni cardinalibus 11

Štítonoši a strážci štítu

Znakové pláště

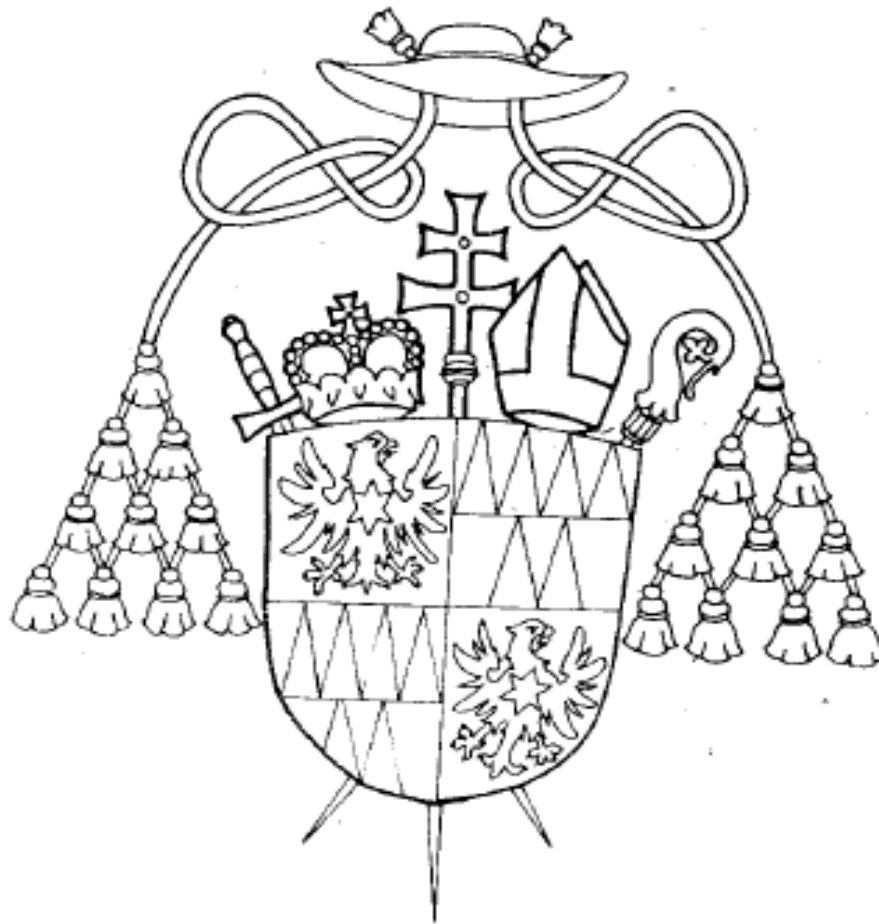
16/

Knížecí plášť s korunou

Prapory a korouhve

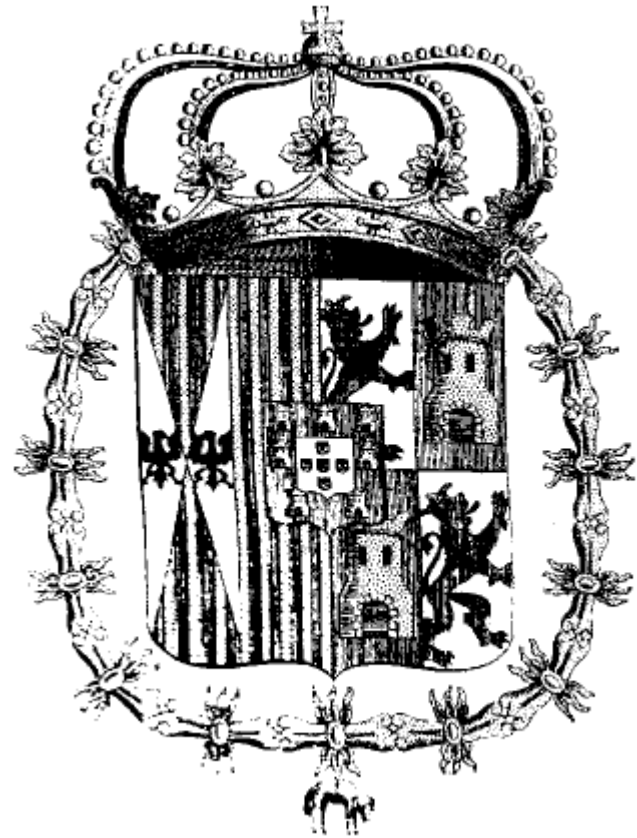
Koruny, čepice, klobouky

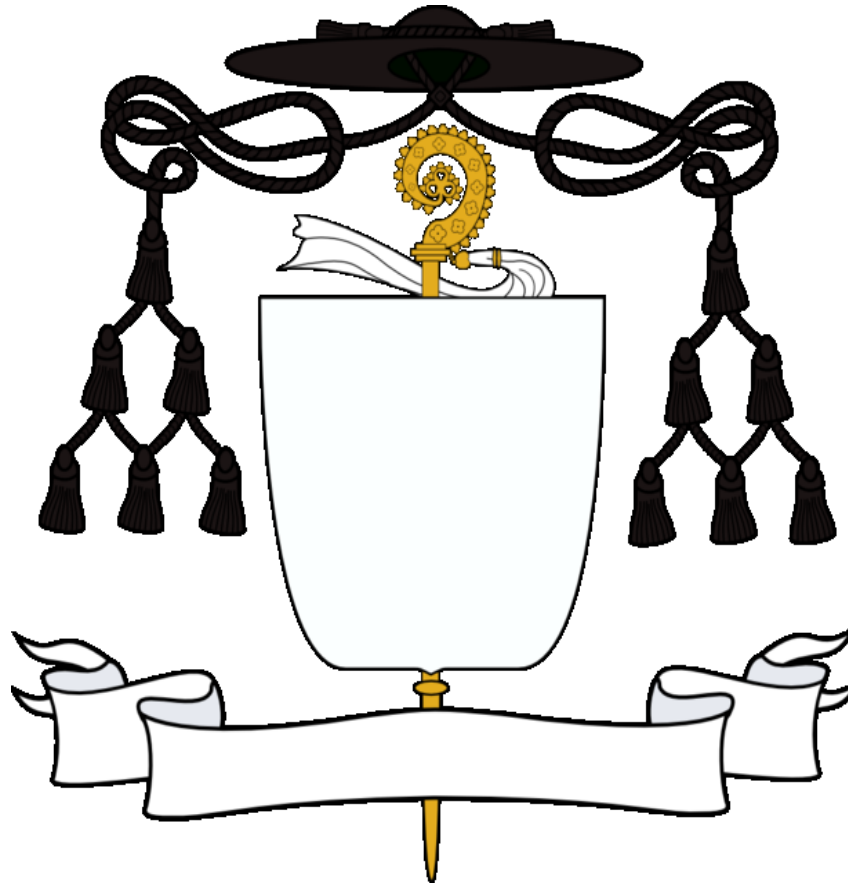
Ostatní honosné kusy

A. Řády

B. Jiné odznaky

Symboly světských nebo duchovních hodností (kurfiřti, klíče sv. Petra-papež, berla a mitra u infulovaných duchovních).

C. Příznaky

používaly se pro identifikaci jednotlivých větví rodu

Jedná se zejm. o změnu tinktury figury, příp. její
pozměnění (určení vedlejších větví rodu, viz
zejm. růže Vítkovců)

U nemanželských potomků se vkládal do erbu
šikmý proužek

D. Hesla rodová a válečná

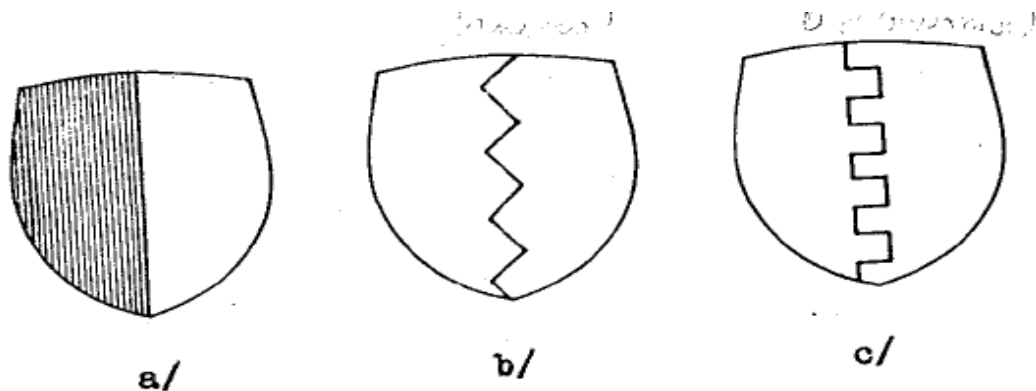

Erbovní figury

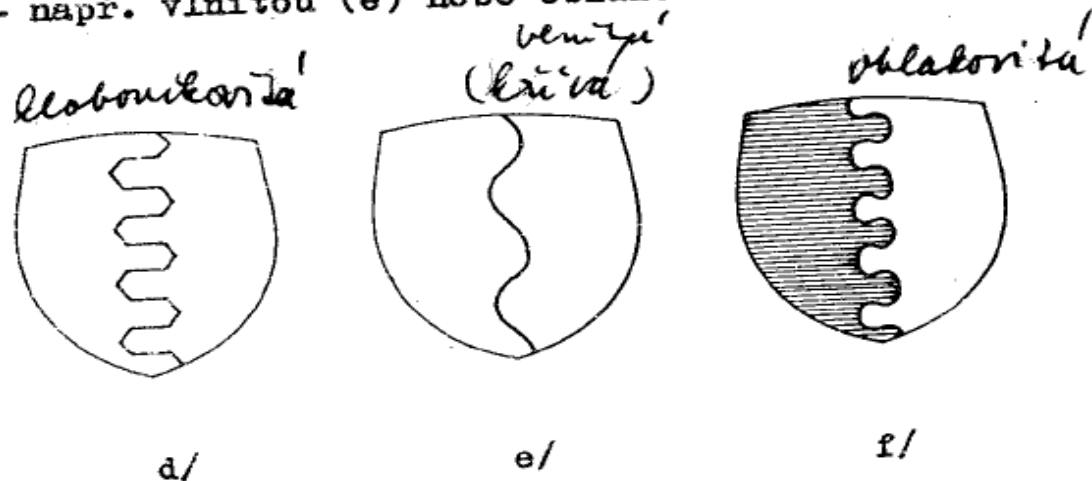
- Heroldské-vznikají rozčleněním štítu čarami
- Obecné-člověk, zvířata, rostliny, věci, nadpřirozené bytosti, obludy etc.

Platí pravidlo, že obecné figury se nedotýkají štítu.

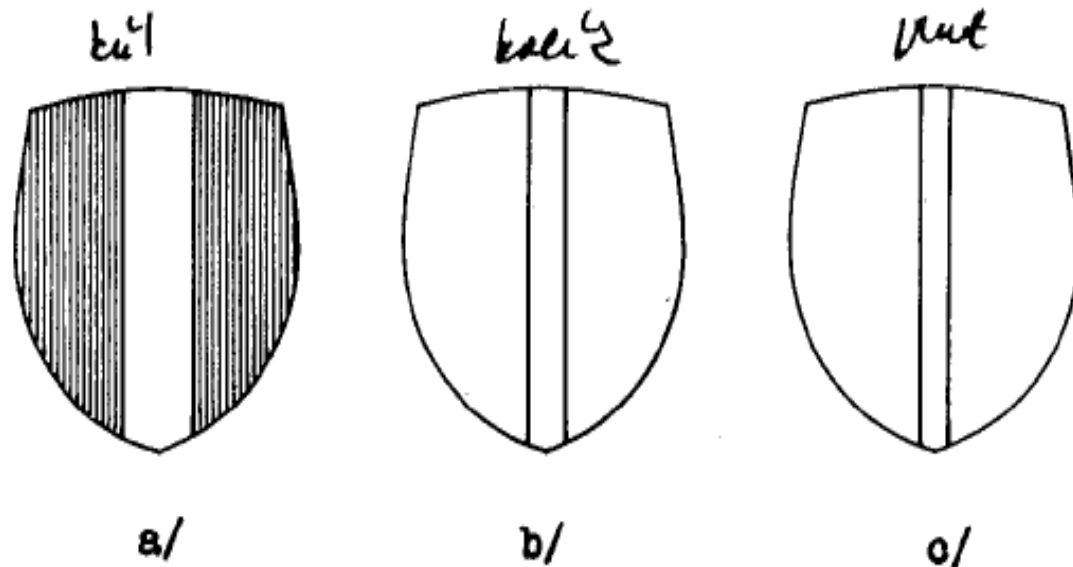
A. Základní heraldské figury

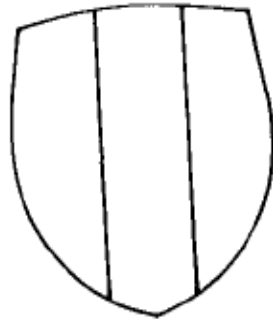
Polcení se provádí čarou rovnou (a), lomenou - např. zubovitou (b), cimbuřovitou (c) a kloboučkovou (d), případně čarou křivou - např. vlnitou (e) nebo oblakovitou (f).

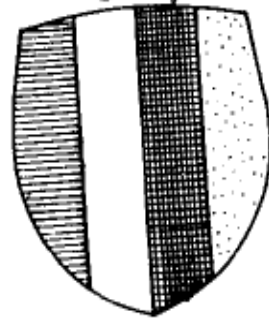
(A) Jsou-li oba postranní díly štítu stejné tinktury, nazývá se střední část kůl (asi $\frac{2}{7}$ šířky štítu), např. v červeném štítě stříbrný kůl (a). Užší je kolík (b) (asi $\frac{1}{7}$ šířky štítu) a ještě užší je prut (c).

(B) Jsou-li obě postranní části štítu jiných tinctur, hovoříme o štítu dvakrát polceném (šířka $1/3$ štítu) (n). Počet polcení může být ovšem i vyšší, např. štít modře-stříbrně-černě-zlatě polcený (o).

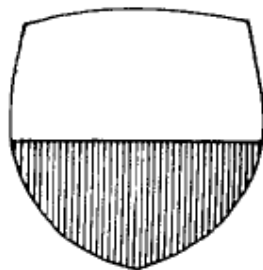
n/

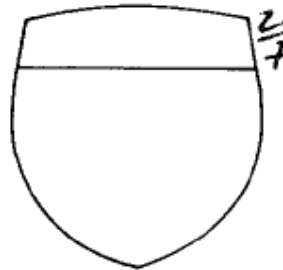
o/

Dělicí čára obvykle prochází středem štítu, přičemž počet tinctur v blasonu udává jejich sled shora dolů, např. s ně-červeně dělený štít (a).

a/

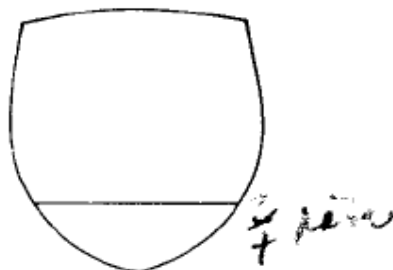

b/

c/

Prochází-li dělicí čára asi ve 2/7 výšky štítu od horní strany, vzniká hlava štítu (b), užší (asi 1/7 výšky štítu) štítu (c).

d/

e/

Ve 2/7 výšky štítu od spodu vzniká pata štítu (d), štítu (pažit) (e).

(A) Jsou-li horní i dolní část štítu stejné tinktury, nazýváme střední část břevnem (šířka asi $\frac{2}{7}$ výšky štítu) (a). Polobřevno má šířku poloviční (b) a ještě tenčí je niť (c).

a/

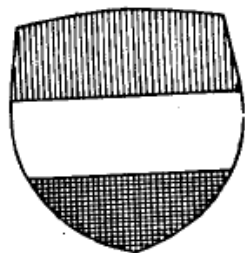

b/

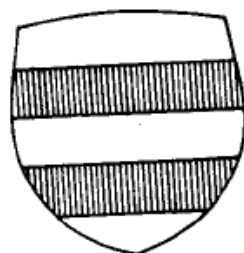
c/

Také břevno může být tvořeno čarami různě formovanými, místo termínu vlnité břevno lze užít označení řeka.

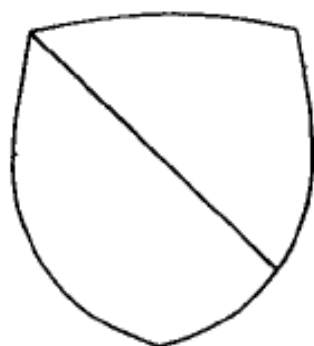
d/

z x dělený!

e/

(B) Jsou-li horní i dolní část štítu různých tinktur, vzniká štít dvakrát (červeně-stříbrně-černě) dělený, štít je pak dělen na třetiny (d).

a/

b/

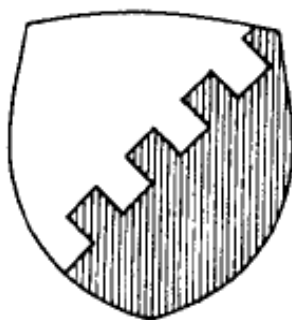
c/

24/ Kosmo dělený štít

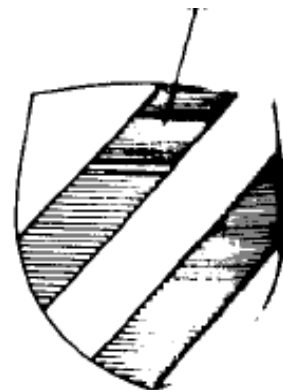
Vzniká vedením čáry z horního pravého rohu k levé straně dolů, první tinktura v blasonu udává horní pole (a), jako u předešlých vzniká kosmé břevno (b), kosmá řeka dvakrát a vícekrát kosmo dělený štít atd.

a/

b/

c/

25/ Šikmo dělený štít

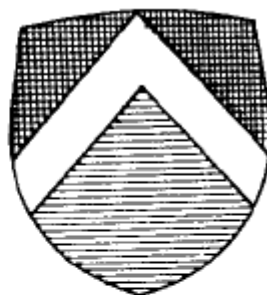
Vzniká vedením čáry z horního levého rohu k pravé straně dolů (a), tvorba ostatních figur je obdobná, jako " " skupin, např. šikmo zubatě dělený stříbrně-červený A ve stříbrném poli dva šikmé modré pruhy (c) atd.

g/

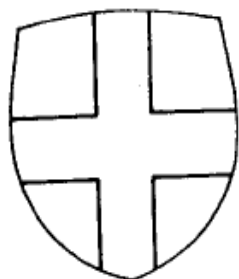

h/

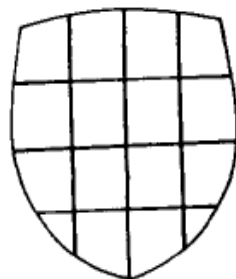

i/

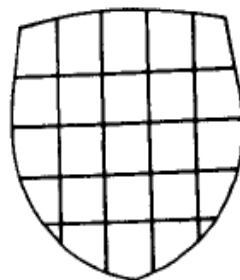
krokev (g), obrácená krokev (h), stříbrnou krokví dělený černý a modrý štít (i).

j/

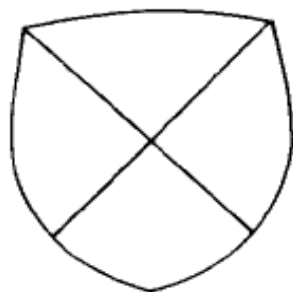
k/

l/

(= 25 políček)

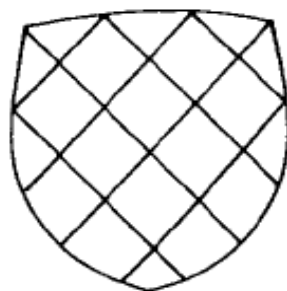
Další figurou je heraldický kříž (j). Opakovaným kombinováním dělení a polcení dostaneme šachovaný štít (do 16 políček) (k) nebo kostkovaný (nad 16 políček) (l).

a/

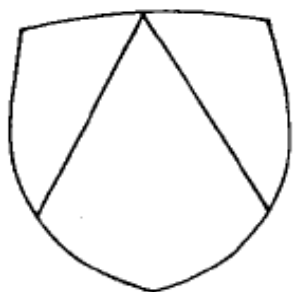

b/

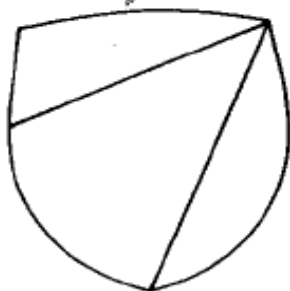

c/

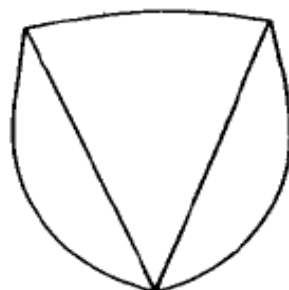
Toto spojení umožňuje vznik celé řady figur, z nichž uvádíme jen některé, např. kosmo čtverceny štít (a), kosmý (ondřejský) kříž (b), routovaný štít (c),

d/

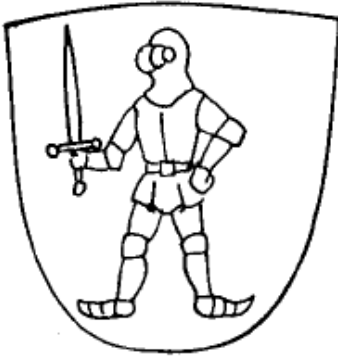
e/

f/

hrot (d), šikmý hrot (e), klín (f),

B. Obecné figury

Literatura

[Http://www.historie.hranet.cz/heraldika/](http://www.historie.hranet.cz/heraldika/)

Krejčík, T.: Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky, Praha 1987.

Scharzenberk, Karel: Heraldika, Praha 1941.